

este adevărată însă analiza sa ar merita o tratare separată în colectivitatea sociologilor români. Pe de altă parte nu trebuie uitat faptul că „pregătirea“ unui subiect pentru a răs-punde la un interviu depinde în mare parte de calitățile operatorului. Așadar, cercetă-torii sociali ar trebui să analizeze și locul pe care îl ocupă această problemă în economia unei investigații de teren.

Partea a II-a a cărții este consacrată problematicii referitoare la „Proiectarea cercetărilor sociologice“. Aici sunt tratate etapele esențiale care trebuie parcurse într-o cercetare sociologică precum: a) eșan-tionarea, b) analiza și operaționalizarea conceptelor și c) măsurarea în sociologie. Autorul ajunge la concluzia că există un număr de 43 etape ale „...cercetării stand-ard pe activități, semnificative...“.

Chiar dacă fiecare etapă a cercetării este expusă succint, acest demers trezește interesul cercetătorului pentru o documentare în domeniu.

Problema eșantionării în cercetarea so-cială are o mare importanță, întrucât așa cum arată Ion Mărginean „... eșantionul este un model la scară mică al universului cercetării“ (p. 141).

Precizarea conform căreia „Determi-narea mărimii optime a eșantionului se realizează printr-un proces de analiză, în care intră, pe lângă elementele statistice, costurile și alte aspecte legate de posibili-tățile de care dispune la un moment dat“ (p. 145), ar trebui avută în vedere de cei care se raportează și interpretează această fază a cercetării.

În studiul tipurilor de eșantionare autorul face precizarea: „Criteriul principal de diferențiere a eșantionării este legat de caracterul probabilist (aleatoriu), respectiv neprobabilist“ (p. 152); apoi parcurge cu scrupulozitate problematica de ansamblu pe care o implică această activitate.

Fie că este vorba de o cercetare teoretică sau empirică „... analiza conceptuală este indispensabilă“ (p. 165); și aceasta întrucât „cunoașterea depinde într-o măsură impor-tantă de definiția domeniului și a termenelor...“ (p. 166).

Analizând problema operaționalizării

conceptelor Ion Mărginean precizează că „Această schemă trebuie să cuprindă, în fapt, totalitatea elementelor de conținut ce intervin în pregătirea cercetărilor socio-logice concrete“ (p. 170).

Trecând la analiza măsurării în socio-logie, sunt parcurse următoarele etape esențiale: a) definirea măsurării, b) locul măsurării în cadrul procesului de cercetare sociologică și c) determinarea cantitativă a fenomenelor și proceselor sociale; preci-zându-se că „Prin măsurare în sociologie se desemnează determinările cantitative ale fenomenelor sociale“ (p. 187). Important de reținut este faptul că „Măsurarea poate fi înțeleasă în mod corespunzător numai dacă o analizăm din perspectiva întregului proces de cercetare științifică“ (p. 201).

Viziunea de ansamblu asupra cercetării sociologice este esențială pentru analizele ulterioare și aceasta pentru că „Realizarea măsurătorilor multidimensionale în cadrul cercetării sociale presupune că încă din stadiul proiectării acesteia să se elaboreze ipoteze referitoare la dimensionalitatea domeniului ce urmează a fi studiat, numărul ipotetic de dimensiuni (factori) și indicatori care le corespund“ (p. 239).

Lucrarea elaborată de Ion Mărginean reprezintă un punct de referință în sfera metodologiei sociologice, ceea ce ne determină să o recomandăm atât cercetărilor cât și studenților care au preocupări în acest domeniu.

Trăilă Cernescu

DUMITRU OTOVESCU (coordonator).

Sociologia românească în secolul al XX-lea (1901-2000). Bibliografie tematică. Autori. Craiova, Editura Beladi, 2001.

Prezentarea activității de cercetare concretă și teoretică întreprinsă în domeniul sociologiei are o serie de avantaje deopotrivă pentru cercetătorii consacrați, dar mai ales pentru cei care sunt la începutul activității științifice, întrucât le oferă posibilitatea raportării la munca unor

generații ce au trăit în timpuri și spații sociale diferite.

Autorul face precizarea pertinentă conform căreia în ultimul deceniu „... sociologia a înregistrat, în România, o dezvoltare fără precedent: pe planul instituționalizării; al diversificării tematicе; al diferențierii în multiple ramuri de studiu; al apariției unor concepții și teorii, dintre care unele de profil tipărite; al numărului impresionant de articole, studii, volume (individuale și colective) intrate în circuitul de idei al epocii respective“ (p. 9).

Sociologia din România s-a raportat în permanență de-a lungul ultimului secol – cu excepția parțială însă a perioadelor de interdicție – ca știință a realului social românesc.

Excepția este parțială întrucât au existat și în acea perioadă autori care au elaborat lucrări ce au văzut lumina tiparului – atât înainte de 1989 cât și după – unele în timpul vieții lor, altele după ce – din păcate – au trecut în neștiință.

Sociologia românească a trecut în secolul XX prin diverse faze pe linie de cercetare empirică de teren, redactare a rapoartelor de anchetă, concepții teoretice cu privire la viața socială a populației din comunitățile urbane și rurale situate în diverse regiuni istorice ale României.

Lucrările tipărite sunt o mărturie a ceea ce s-a realizat în România pornind de la cercetări de teren, precum și de la studii teoretice de profil realizate în țară și străinătate. În ambele situații se impune a fi menționat faptul că s-a avut în vedere evidențierea gândirii sociologice românești. Există – în acest sens – lucrări valoroase care au văzut lumina tiparului și care sunt amintite în lucrarea prezentată.

În prezentarea volumului prof. Dumitru Otovescu face precizarea conform căreia „Cartea ... este o încercare de a prezenta un secol de sociologie românească prin prisma lucrărilor publicate și a autorilor care s-au pus în slujba dezvoltării științei sociologice din țara noastră, în diverse etape ale istoriei naționale. Scopul urmărit a fost acela de a crea o imagine unitară și globală

asupra mișcării sociologice din România, ai cărei agenți reprezentativi sunt toți cei care au publicat în perimetrul gândirii sociologice“ (p. 10). Se arată în continuare că au fost luate în considerație „... atât lucrările sociologice propriu-zise, cât și cele cu informație sociologică relevantă. Unitatea principală de cercetare a constituit-o articolul, studiul și volumul“ (p. 10). În lucrare mai sunt incluse atât recenzii, cât și traduceri de cărți ale unor autori străini.

Atunci când se menționează „Capitolul de «Manuale și cursuri universitare» nu e nici pe departe acoperitor...“, cititorul avizat își va pune pe drept cuvânt anumite întrebări, legate în primul rând de structurarea lucrării. Și aceasta pentru că în volum sunt incluse peste 40 de domenii ale sociologiei alcătuite din: a) cărți și cercetări sociologice, b) recenzii, c) traduceri, d) teze de doctorat, e) lucrări de licență.

Dumitru Otovescu face mențiunea că „prin conținutul său, lucrarea ... are caracter de cercetare bibliografică, socotind-o utilă...“ din șapte puncte de vedere.

Din multe puncte de vedere, culegerea datelor de teren precum și a informației teoretice, constituie lucruri dificile pentru cercetătorii sociali, fapt care ar trebui să fie analizat de către sociologi, în scopul depășirii lor.

În introducerea lucrării Dumitru Otovescu arată că ce era pozitiv până în 1989 din perspectiva rețelei de distribuție a cărții, precum și ce s-a petrecut după aceea în privința rețelei de distribuție, accesibilității prin preț etc., astăzi aproape că a dispărut; constituie o afirmație pe care nu numai că o împărtășim, dar care ridică și un mare semn de întrebare asupra perspectivelor pe care le au și le vor avea bibliotecile publice și personale din România în privința unor viitoare achiziții..

Autorul precizează, într-un fel limitele lucrării, fapt care reiese din afirmația: „Actuala lucrare nu este exhaustivă sub aspectul volumului de informație pe care îl cuprinde, cel pe care, de altfel, nu mi l-am propus, căci ar fi fost o imposibilitate practică să-l atingem“; arătând în continuare

că „Menirea ei este de a se deschide un drum în orizontul a ceea ce a reprezentat creația sociologică românească în decursul veacului al XX-lea, de a scoate în relief lucrările fundamentale și autori de marcă, de a semnală acele titluri mai puțin cunoscute și de a dezvălui numele celor care au făcut din sociologi o meserie demnă în viața publicistică și socială“ (p. 12).

Chiar dacă anumite articole, studii și volume care poartă „... amprenta ideologiei comuniste...“ au fost incluse în volum pe „... considerentul că ilustrează gândirea epocii respective...“ apreciem că la o ediție viitoare această problemă ar trebui revăzută și rezolvată în conformitate cu normele sociologiei științifice.

„... Evoluția cantitativă a publicisticii sociologice...“ este prezentată pe decade începând din anul 1901 până în anul 2000, coordonatorul lucrării considerând că „Analiza cantitativă a producției sociologice pe ani este relativă și că aceasta are doar ... o valoare orientativă“.

Chiar dacă lucrarea este incompletă din anumite puncte de vedere, datele prezentate în tabelul de la paginile 13-15, evidențiază o ordonare, despre care nu știm – însă – dacă va fi aceeași și în urma unei cercetări exhaustive a domeniului reprezentat de bibliografia sociologică. Coordonatorul precizează că „La sfârșitul acestei lucrări am considerat utilă introducerea unui «index al autorilor» relevant pentru diversitatea preocupărilor unor sociologi și pentru prolificitatea în materie de scris și publicat a altora“ (p. 17).

Parcurgerea volumului scoate în evidență faptul că realizatorii (15) dintre care nouă studenți au realizat – în principal – o inventariere a materialului bibliografic pe care l-au găsit în biblioteca Universității din Craiova. Or spațiul publicistic în domeniul sociologiei românești este mult mai extins decât cel prezentat în cartea pe care o prezentăm, de aceea le sugerăm să între-prindă o inventariere a tuturor fișierelor bibliografice existente în marile centre universitare ale României: București, Cluj, Iași, Timișoara, Craiova, precum și în

măsura posibilului – a unor biblioteci private.

Autorii recunosc faptul că lucrarea pe care și-au propus-o nu este „... doar incompletă, ci și imperfectă“.

După cum au menționat și o parte din membrii Colegiului de redacție al revistei „Sociologie Românească“, apreciem că pentru îmbunătățirea volumului, în vederea unei noi apariții, este utilă prezentarea sa – de către autori – în cadrul Asociației Sociologilor din România, care-i va ajuta cu sugestii utile pentru conținutul său, cât și pentru completarea surselor informaționale.

Trăilă Cernescu

DANIEL COHEN.

Bogăția lumii, sărăcia națiunilor.
(București, Editura Eurosong & Book, 1998, 168 p.)

Daniel Cohen, profesor de economie la „Ecole normale supérieure“, Université de Paris, membru al „Institut Universitaire de France“, este autorul acestei cărți considerate „cea mai limpede și cea mai puțin plictisitoare carte de economie dintre cele care au putut fi citite în ultimii ani. (*L'Express*).

Așa cum o indică însuși titlul lucrării, punctul de plecare al autorului îl reprezintă apariția unui nou fenomen în peisajul economic internațional: „o lume săracă pe cale de a se îmbogăți și națiuni bogate ce par a săraci“ și corolar, apariția unor temeri crescânde ale Occidentului vizând comerțul cu țările așa zis „în curs de dezvoltare, comerț care ar conduce“ la tulburarea bunăstării sociale.

În acest context, mondializarea a devenit termenul găsit pentru a „justifica“ transformările în curs, sursa tuturor amenințărilor, împotriva căreia ar trebui luptat pentru a fi păstrată o ordine socială „atât de scump plătită“.

Autorul își propune să demonstreze, așa cum remarcăm încă din prefața lucrării, că temeiurile care-i atribuie mondializării crizele pe care le traversează azi țările bogate